

Cauza C-415/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

7 septembrie 2020

Instanța de trimitere:

Finanzgericht Hamburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

20 august 2020

Reclamantă:

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH

Pârât:

Hauptzollamt Hamburg (Biroul Vamal Principal din Hamburg)

Obiectul procedurii principale

Cerere de plată a dobânzilor aferente restituirilor la export neacordate fără temeii și sancțiunilor aplicate fără temeii

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1. Obligația statelor membre, care decurge din dreptul Uniunii, de a restitui cu dobândă taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii există și atunci când motivul restituirii nu îl constituie constatarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a faptului că temeiul juridic încalcă dreptul Uniunii, ci o interpretare dată de Curte unei (sub)poziții din Nomenclatura combinată?

2. Principiile care reglementează dreptul de a solicita dobânzi în temeiul dreptului Uniunii stabilite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene se aplică și plății restituirilor la export pe care autoritatea statului membru le-a refuzat cu încălcarea dreptului Uniunii?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Regulamentul (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO 1999, L 102, p. 11, Ediție specială, 03/vol. 27 p. 187), considerentul (65), articolele 49 și 51

Dispozițiile naționale invocate

Codul fiscal (Abgabenordnung, denumit în continuare „AO”), în special articolele 37, 233 și 236

Legea de punere în aplicare a organizărilor comune ale piețelor și a plăților directe (Marktorganisationsgesetz, denumită în continuare „MOG”), articolele 6 și 14

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta a exportat carcase de pasăre către țări terțe. În perioada cuprinsă între lunile ianuarie și iunie 2012, biroul vamal principal pârât a refuzat să acorde reclamantei restituiri la export pentru mărfurile exportate subliniind că produsele exportate nu ar prezenta o calitate adecvată pentru comercializare, întrucât carcasele de pasăre nu ar fi fost complet curățate de pene sau ar fi avut un număr prea mare de organe și, în plus, a aplicat reclamantei o sancțiune pentru motivul că ar fi solicitat o restituire la export mai mare decât cea care îi era aplicabilă.
- 2 După ce, pe baza interpretării date de Curte supoziției 0207 1210 și, respectiv, supoziției 0207 1290 din anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 3846/87 al Comisiei din 17 decembrie 1987 de stabilire a unei nomenclaturi a produselor agricole pentru restituirile la export (JO 1987, L 366, p. 1, Ediție specială 03/vol. 6, p. 123), în cadrul Hotărârii din 24 noiembrie 2011, Gebr. Stolle (C-323/10-C-326/10, EU:C:2011:774), Finanzgericht Hamburg [Tribunalul Fiscal din Hamburg] a decis că prezența unui număr redus de pene nu ar avea efecte negative în privința acordării restituirii sau că carcasa ar putea avea până la patru dintre organele desemnate, biroul vamal principal pârât a acordat reclamantei restituirile la export solicitate și a restituit sancțiunile aplicate.
- 3 În aceste condiții, pentru restituirile la export neacordate fără temei în trecut și pentru sancțiunile aplicate fără temei, reclamanta a solicitat biroului vamal principal pârât acordarea de dobânzi aferente perioadei restituirilor neacordate, respectiv a sancțiunilor aplicate, ceea ce biroul vamal principal pârât a refuzat.

Contestația formulată împotriva deciziei de respingere a fost de asemenea respinsă de biroul vamal principal pârât. Prin urmare, reclamanta a introdus o acțiune la instanța de trimitere.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

Cu privire la prima întrebare preliminară: dobânzi aferente sancțiunilor plătite fără temei și restituite

- 4 Reclamanta nu poate invoca dispoziții naționale în susținerea cererii sale de plată a unor dobânzi. Potrivit articolului 233 prima teză din AO, în cazul drepturilor rezultate dintr-o obligație fiscală, printre care figurează și drepturile la restituire prevăzute la articolul 37 alineatul 2 prima teză din AO, se aplică dobânzi numai dacă legea prevede astfel. Cu toate acestea, articolul 236 din AO, care poate fi avut în vedere în această privință, nu este aplicabil în prezenta cauză, întrucât acesta presupune ca valoarea restituirii respective să fi fost solicitată, ceea ce nu s-a întâmplat însă în speță. Numai în această situație poate lua naștere un drept de a solicita dobânzi începând cu momentul în care sunt cerute pe cale judiciară, cu alte cuvinte, de la data comunicării acțiunii către pârât. Nici Regulamentul nr. 800/1999 nu conține un temei juridic pe care reclamanta și-ar putea întemeia cererea.
- 5 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței Curții, atunci când taxele (la import) sunt percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, există o obligație a statelor membre, care decurge din dreptul Uniunii, de a plăti justițiabililor care au dreptul la restituire dobânzile aferente acestor taxe, care încep să curgă de la data plății de către respectivii justițiabili a taxelor restituite (Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, dispozitivul). Această decizie a Curții este urmarea unei serii de decizii prin care Curtea a impus statelor membre, în temeiul dreptului Uniunii, nu numai să restituie taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, ci și să repare particularilor pierderile reprezentate de indisponibilizarea sumelor (a se vedea printre altele Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591, punctul 65), dobânzile fiind datorate, în principiu, pentru perioada cuprinsă între data plății fără temei a taxei în cauză și data restituirii acesteia (a se vedea Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, punctul 28).
- 6 Chiar dacă sancțiunile întemeiate pe articolul 51 din Regulamentul nr. 800/1999 nu constituie taxe, ci amenzi, instanța de trimitere nu are totuși îndoieli cu privire la faptul că jurisprudența Curții citată la punctul precedent trebuie interpretată într-o manieră largă și generală, în sensul că nu prezintă importanță calificarea juridică a obligației de plată de drept public, impusă de autoritatea națională cu încălcarea dreptului Uniunii, ca fiind taxă (la import), impozit sau sancțiune precum în speță.

- 7 În schimb, instanța de trimitere consideră că, din perspectiva dreptului Uniunii, nu este cert dacă obligația statelor membre descrisă mai sus există și atunci când motivul restituirii nu îl constituie constatarea de către Curte a faptului că temeiul juridic încalcă dreptul Uniunii, ci – precum în speță – (doar) o interpretare dată de Curte unei subpoziții din Nomenclatura combinată.
- 8 Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, aspectul referitor la compensarea pierderilor financiare suferite de particular ca urmare a indisponibilizării unor sume, subliniat în mai multe rânduri de Curte (a se vedea printre altele Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, punctul 21), pare de asemenea aplicabil în litigiul principal. Astfel, și reclamanta a suferit pierderi ca urmare a faptului că resursele financiare pe care a trebuit să le mobilizeze pentru plata sancțiunilor aplicate fără temei nu îi erau disponibile sub formă de lichidități.
- 9 În ceea ce privește momentul de la care produce efecte o interpretare efectuată de Curte în exercitarea competenței pe care i-o conferă articolul 267 TFUE, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că o astfel de interpretare clarifică și precizează, dacă este nevoie, semnificația și domeniul de aplicare ale acestei norme, astfel cum trebuie sau ar fi trebuit să fie înțeleasă și aplicată de la intrarea sa în vigoare, de unde rezultă că norma astfel interpretată poate și trebuie să fie aplicată de instanță inclusiv raporturilor juridice născute și constituite înainte de hotărârea pronunțată ca urmare a cererii de interpretare, în cazul îndeplinirii tuturor celorlalte condiții necesare sesizării instanțelor competente cu un litigiu privind aplicarea acestei norme (Hotărârea din 22 octombrie 1998, IN. CO. GE.'90 și alții, C-10/97-C-22/97, EU:C:1998:498, punctul 23). Și în speță, interpretarea reținută de Curte în Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Gebr. Stolle (C-323/10-C-326/10, EU:C:2011:774) privind subpoziția 0207 1210, respectiv subpoziția 0207 1290 din anexa I la Regulamentul nr. 3846/87 produce, așadar, efecte *ex tunc*, astfel încât sancțiunea aplicată reclamantei a fost de la început contrară dreptului Uniunii și, prin urmare, a fost aplicată cu încălcarea dreptului Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare preliminară: dobânzi aferente restituirilor la export plătite cu întârziere

- 10 Nicio dispoziție din dreptul Uniunii nu prevede posibilitatea de a solicita dobânzi în caz de întârziere nejustificată la plata unei restituiri la export. În special, în ceea ce privește prezenta speță, articolul 49 alineatul (8) din Regulamentul nr. 800/1999 nu precizează drepturile conferite exportatorului atunci când termenul pe care acesta îl prevede a expirat, iar restituirea la export nu a fost plătită de autoritatea statului membru. S-ar părea, așadar, că este, în principiu, de competența ordinii juridice interne a fiecărui stat membru să reglementeze condițiile de plată a dobânzilor pentru subvențiile de stat plătite cu întârziere.
- 11 Dreptul național nu prevede un principiu general de drept privind plata dobânzilor (adecvate) aferente prestațiilor de stat restante, ci numai plata dobânzilor în funcție de situații clar definite. În speță, ar putea fi avute în vedere, în principiu, dispozițiile coroborate ale articolului 14 alineatul (2) din MOG și cele ale

articolului 236 din AO. Totuși, și în această privință condiția o reprezintă existența unei cereri pe cale judiciară (a se vedea punctul 4 de mai sus) care însă nu s-a regăsit în speță în lipsa formulării unei acțiuni în restituirea sancțiunilor.

- 12 Întrucât reclamanta nu a primit decât cu o întârziere considerabilă restituirile la export aferente carcaselor de pasăre exportate, la care avea dreptul în temeiul dreptului Uniunii, aceasta a suferit pierderi ca urmare a indisponibilizării acestor sume; reclamanta ar trebui astfel să se fi aflat într-o situație similară cu cea a unui contribuabil căruia i se impune plata unor taxe cu încălcarea dreptului Uniunii.
- 13 Curtea a evidențiat o „anumită simetrie” între situația operatorilor care au beneficiat de un avantaj ca urmare a unei erori săvârșite cu încălcarea dreptului Uniunii și situația operatorilor care au suferit un prejudiciu ca urmare a unei erori săvârșite cu încălcarea dreptului Uniunii (Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctul 29). Potrivit considerentului (65) al Regulamentului nr. 800/1999, în vederea asigurării unui tratament egal pentru toți exportatorii din statele membre, trebuie prevăzută în mod explicit restituirea cu dobândă de către beneficiar a oricărei sume plătite suplimentar. În conformitate cu această cerință a dreptului Uniunii, legiuitorul național a prevăzut la articolul 14 alineatul 1 prima teză din MOG că drepturile la restituirea avantajelor sunt purtătoare de dobânzi începând de la data la care au luat naștere. O organizare a ordinii juridice interne, orientată după principiul simetriei, ar putea impune ca un operator să poată pretinde, de asemenea, un drept la plata unor dobânzi din momentul în care restituirea la export a fost refuzată fără temeii, întrucât, în caz contrar, acea „anumită simetrie” subliniată de Curte între situația operatorilor și situația administrației vamale nu ar fi realizată decât parțial.
- 14 Cu toate acestea, statul membru a prevăzut la articolul 14 alineatul (2) din MOG cel puțin că drepturile la avantaje, printre care figurează și restituirile la export potrivit articolului 6 alineatul (1) punctul 1a din MOG, trebuie să fie plătite cu dobânzi începând de la data la care sunt cerute pe cale judiciară, cu alte cuvinte, de la data comunicării acțiunii către pârât. În consecință, operatorul economic beneficiază, cel puțin în parte, de o despăgubire adecvată pentru pierderea financiară pe care a suferit-o ca urmare a întârzierii statului membru la plata restituirilor la export într-un mod care contravine dreptului Uniunii. Or, în speță, astfel cum s-a arătat deja (a se vedea punctul 4 de mai sus), reclamanta nu a invocat dreptul la restituirea la export prin formularea unei acțiuni.
- 15 Faptul că un operator nu solicită și pe cale judiciară dreptul la restituiri la export, ci se limitează să îl invoce în cererea adresată, la primul nivel, autorității vamale a statului membru, este frecvent în practică atunci când, din motive de economie a procedurii, persoanele interesate așteaptă rezultatul unei proceduri necontencioase. Astfel, în cazul unui rezultat pozitiv pentru acesta al procedurii necontencioase, operatorul nu poate pretinde dobânzi în temeiul dreptului național, ceea ce se poate justifica prin faptul că decizia de a nu invoca dreptul prin formularea unei acțiuni, ci de a aștepta rezultatul unei proceduri necontencioase constituie o decizie autonomă a operatorului care trebuie să

suporte în această situație, inclusiv consecințele ei juridice, și anume renunțarea la solicitarea dobânzilor în temeiul articolului 236 din AO.

DOCUMENT DE LUCRU